YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO

10 päivänä joulukuuta 2002 *

Asiassa C-153/00,

jonka Onderzoeksrechter in de Rechtbank van eerste aanleg te Turnhout (Belgia) on saattanut EY 234 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosoikeudenkäynnissä, jossa vastaajana on

Paul der Weduwe,

ennakkoratkaisun EY 49 artiklan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: kolmannen ja kuudennen jaoston puheenjohtaja J.-P. Puissochet, joka hoitaa presidentin tehtäviä, jaostojen puheenjohtajat M. Wathelet, R. Schintgen ja C. W. A. Timmermans sekä tuomarit C. Gulmann, D. A. O. Edward, A. La Pergola (esittelevä tuomari), P. Jann, V. Skouris, F. Macken, N. Colneric, S. von Bahr ja J. N. Cunha Rodrigues,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

julkisasiamies: P. Léger,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— der Weduwe, edustajanaan advocaat J. Mertens,

— Belgian hallitus, asiamiehenään A. Snoecx, avustajanaan advocaat M. van der Woude, advocaat P. Callens ja advocaat T. Chellingsworth,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään C. Tufvesson ja T. van Rijn,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan M. der Weduwen, edustajanaan advocaat B. Poelemans; Belgian hallituksen, asiamiehinään M. van der Woude ja T. Chellingsworth; Luxemburgin hallituksen, asiamiehenään N. Mackel, avustajinaan avocat P. Kinsch; ja komission, asiamiehinään C. Tufvesson ja T. van Rijn, 29.1.2002 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 23.4.2002 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Onderzoeksrechter in de Rechtbank van eerste aanleg te Turnhout (Turnhoutin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tutkintatuomari) on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 13.4.2000 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 25.4.2000, EY 234 artiklan nojalla neljä ennakkoratkaisukysymystä EY 49 artiklan tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty esitutkinnan yhteydessä, jonka tarkoituksena on määrittää Luxemburgissa asuvan Alankomaiden kansalaisen ja Luxemburgiin sijoittautuneen pankin työntekijän der Weduwen rikosoikeudellinen vastuu. Der Weduwen epäillään syyllistyneen useisiin rikoksiin hankkiessaan asiakkaita Belgiassa vuoden 1993 lokakuun ja vuoden 1999 toukokuun välisenä aikana.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Belgian oikeuden säännökset

3 Belgian rikoslain 458 §:ssä todetaan seuraavaa:

"Lääkäri, kirurgi, terveydenhoitoalan viranomainen, apteekkari, kätilö ja jokainen muu henkilö, jolle asemansa tai ammattinsa puolesta uskotaan salaisuuksia

ja joka ilmaisee nämä salaisuudet muussa tapauksessa kuin siinä, että häntä vaaditaan todistamaan oikeudessa tai parlamentaarisen tutkintalautakunnan edessä, tai siinä tapauksessa, että hänet lailla velvoitetaan ilmaisemaan ne, on tuomittava vankeuteen vähintään kahdeksaksi päiväksi ja enintään kuudeksi kuukaudeksi sekä vähintään sadan frangin ja enintään viidensadan frangin suuruiseen sakkoon."

4 Belgian tuomioistuinten oikeuskäytännön mukaan kyseiseen 458 §:ään sisältyvää salassapitovelvollisuutta koskevaa sääntöä ei sovelleta luottolaitosten työntekijöihin (Cour de cassation 25.10.1978, Pasicrise belge, 1979, I, 237).

5 Tutkintatuomarin suorittamasta todistajien kuulemisesta säädetään Belgian rikostutkintalain 71—86 §:ssä. Kyseisen lain 75 §:n mukaan todistajan on vannottava, että hän kertoo koko totuuden siihen mitään lisäämättä. Se, että todistaja kieltäytyy vastaamasta tiettyihin kysymyksiin, rinnastetaan siihen, että todistaja jättää saapumatta tuomioistuimeen saatuaan kutsun tulla todistamaan — mikä on rangaistava teko kyseisen lain 80 §:n nojalla — vaikka osoitettaisiin, että hänen todistajanlausuntonsa voisi saattaa hänet itsensä tai jonkun ulkopuolisen rikosoikeudelliseen vastuuseen (Cour de Cassation 10.7.1916, Pasicrise belge, 1917, I, 195).

Luxemburgin oikeuden säännökset

6 Luxemburgin oikeudessa salassapitovelvollisuutta koskeva säännös sisältyy Luxemburgin rikoslain 458 §:ään, jonka sanamuoto on samanlainen kuin Belgian rikoslain 458 § lukuun ottamatta sakon määrää, joka on 10 000—50 000 Luxemburgin frangia.

7 Rahoitussektoria koskevan 5.4.1993 annetun lain (Mémorial A, 1993, s. 462), sellaisena kuin se on muutettuna, 41 §:ssä säädetään seuraavaa:

"1. Hallituksen jäsenten, johto- ja valvontaelinten jäsenten, johtajien, työntekijöiden sekä muiden luottolaitosten ja tämän lain I osassa tarkoitettujen rahoitusalalla toimivien palveluksessa olevien henkilöiden on pidettävä salassa ammattitoiminnassa heille uskotut tiedot. Tällaisten tietojen ilmaisemisesta rangaistaan rikoslain 458 §:ssä säädetyillä rangaistuksilla.

2. Salassapitovelvollisuutta ei ole silloin, kun laissa sallitaan tai velvoitetaan ilmaisemaan tiedot, vaikka tällainen laki olisi annettu ennen tätä lakia.

— — "

Pääasian käsittelyn vaiheet

8 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että der Weduwen, joka on Luxemburgissa asuva Alankomaiden kansalainen ja joka on ollut kahden Luxemburgiin sijoittautuneen pankin eli aikaisemmin Banque UCL:n ja sittemmin Rabobankin työntekijä, väitetään hankkineen asiakkaita Belgiassa suositellakseen talletusten tai muiden arvopapereiden sijoittamista hänen työnantajinaan oleviin pankkeihin. Kyseisen toimintansa yhteydessä der Weduwen epäillään vuoden 1993

lokakuun ja vuoden 1999 toukokuun välisenä aikana keränneen rahoja belgialaisilta asiakkailta ja kuljettaneen ne Luxemburgiin. Hänen väitetään myös tuoneen belgialaisten asiakkaiden puolesta arvopapereiden kuponkeja Luxemburgiin sijoittaakseen näihin kuponkeihin perustuvat tulot työnantajansa tileille.

9 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin suorittaa esitutkintaa, joka koskee asiakirjojen väärennystä, väärennettyjen asiakirjojen käyttämistä, asiakirjojen väärennystä verotusta varten, väärennettyjen asiakirjojen käyttämistä verotusta varten, rahanpesua ja Belgian tuloverolain 305—310 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden noudattamatta jättämistä. Tämän esitutkinnan yhteydessä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on kuulustellut der Weduwea epäiltynä siitä, miten asiakkaiden hankinta tapahtui Belgiassa ja siitä, miten arvopaperit kuljetettiin Belgiasta Luxemburgiin. Belgian poliisi on myös kuullut todistajana Marc Trochia, joka on Luxemburgissa asuva Belgian kansalainen ja joka on työskennellyt Luxemburgissa Banque UCL:n välitystoiminnasta, sijoitusrahastoista, kansainvälisistä luotoista ja omaisuudenhoidosta vastaavana henkilönä.

10 Sekä der Weduwe että Troch ovat kieltäytyneet vastaamasta heille asetettuihin kysymyksiin vedoten Luxemburgin oikeudessa rahoitussektorin työntekijöille asetettuun salassapitovelvollisuuteen.

11 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan Luxemburgin pankkisalaisuutta koskevat säännökset estävät vakavasti todisteiden keräämistä esitutkinnassa, joka koskee Belgiassa palvelujen tarjoamisen vapauden nojalla harjoitettua toimintaa. Luxemburgiin sijoittautuneiden pankkien, jotka käyttävät palvelujen tarjonnan vapautta koskevaa oikeuttaan sellaisen toisen jäsenvaltion alueella, kuten Belgian kuningaskunnan, jonka rikoslainsäädännön mukaan todistamisesta kieltäytyminen on rangaistavaa, työntekijät ovat ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mielestä ristiriitatilanteessa, jossa niiden on vält-

tämättä rikottava joko sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, jossa palvelut vastaanotetaan, tai Luxemburgin pankkisalaisuutta koskevia säännöksiä. Kyseinen lainvalintaristiriitatilanne merkitsee myös pankkien ja niiden asiakkaiden epäyhdenvertaista kohtelua niiden kansalaisuuden ja sijoittautumispaikan perusteella.

12 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa, että asiassa C-384/93, Alpine Investments, 10.5.1995 annetussa tuomiossa (Kok. 1995, s. I-1141) yhteisöjen tuomioistuin tulkitsi EY:n perustamissopimuksen 59 artiklaa (josta on muutettuna tullut EY 49 artikla) siten, että jäsenvaltio ei pääsääntöisesti voi pitää voimassa sellaista kansallista lainsäädäntöä, joka haittaa valtioiden välistä palvelujen kauppaa, jollei kyseinen lainsäädäntö täytä kaikkia niitä edellytyksiä, joiden perusteella voidaan katsoa, että se on yleisen edun mukainen. Se toteaa tältä osin, että Luxemburgin pankkisalaisuutta koskevien säännösten ekstraterritoriaalinen soveltaminen merkitsee perusteetonta estettä pankkitoiminnan harjoittamiselle rajojen yli.

Ennakkoratkaisukysymykset

13 Koska Onderzoeksrechter in de Rechtbank van eerste aanleg te Turnhout katsoi asian ratkaisun edellyttävän EY 49 artiklan tulkintaa, se päätti tämän vuoksi lykätä asian ratkaisua ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"Onko EY 49 artiklaa tulkittava siten, että siinä tapauksessa, että sellaisessa jäsenvaltiossa toimiluvan saanut luottolaitos, jossa pankkisalaisuuden rikkominen on säädetty rangaistavaksi, harjoittaa palvelujen tarjoamisen vapauden nojalla toimintaa jonkin sellaisen toisen jäsenvaltion alueella, jossa ei ole olemassa mitään vastaavaa pankkisalaisuutta,

1. perustamissopimuksen kyseisen määräyksen kanssa ei ole ristiriidassa palvelut vastaanottavan jäsenvaltion lainsäädännön säännös, jonka mukaan kyseisen luottolaitoksen työntekijät ovat rikosprosessissa velvollisia *todistamaan* niistä palveluista, joita he ovat palvelujen tarjonnan vapauden perusteella tarjonneet palvelut vastaanottavan jäsenvaltion alueella sellaisissa olosuhteissa, joissa palvelut vastaanottavan jäsenvaltion luottolaitosten työntekijöillä on tällainen samanlainen todistamisvelvollisuus;

2. perustamissopimuksen kyseisen määräyksen kanssa ei ole ristiriidassa palvelut vastaanottavan jäsenvaltion lainsäädännön säännös, jonka mukaan kyseisen luottolaitoksen työntekijät, jotka *epäiltyinä* kuulusteltuina päättävät olla vetoamatta vaitiolo-oikeuteensa, voivat epäiltynä antaa rikosprosessissa lausunnon niistä palveluista, joita he ovat palvelujen tarjonnan vapauden perusteella tarjonneet palvelut vastaanottavan jäsenvaltion alueella sellaisissa olosuhteissa, joissa palvelut vastaanottavan jäsenvaltion luottolaitosten työntekijöillä on sama oikeus antaa epäiltynä lausunto, jos he eivät vetoa vaitiolo-oikeuteensa tai jos he eivät halua vedota siihen;

3. perustamissopimuksen kyseisen määräyksen kanssa on sen sijaan ristiriidassa lähtöjäsenvaltion lainsäädännön säännös, jonka mukaan kyseisen luottolaitoksen työntekijät voivat joutua rikos- tai siviilioikeudelliseen vastuuseen, jos he palvelut vastaanottavassa jäsenvaltiossa (ks. edellä 1 ja 2 kysymys) (esillä olevassa asiassa Belgian kuningaskunta) suoritettavassa esitutkinnassa *todistavat* niistä palveluista, joita he ovat palvelujen tarjonnan vapauden perusteella tarjonneet palvelut vastaanottavassa jäsenvaltiossa;

4. perustamissopimuksen kyseisen määräyksen kanssa on sen sijaan ristiriidassa lähtöjäsenvaltion lainsäädännön säännös, jonka mukaan kyseisen luottolaitoksen työntekijät voivat joutua siviili- ja rikosoikeudelliseen vastuuseen, jos he palvelut vastaanottavassa jäsenvaltiossa (ks. edellä 1 ja 2 kysymys) (esillä olevassa asiassa Belgian kuningaskunta) suoritettavassa esitutkinnassa

antavat *epäiltyinä* lausunnon niistä palveluista, joita he ovat palvelujen tarjonnan vapauden perusteella tarjonneet palvelut vastaanottavassa jäsenvaltiossa (esillä olevassa asiassa Belgian kuningaskunta), jos he eivät vetoa vaitiolo-oikeuteensa tai eivät halua vedota siihen?"

Alustavat huomautukset

14 Ensimmäisellä ja toisella kysymyksellä, joita on tutkittava yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii lähinnä selvittämään, onko EY 49 artiklan kanssa ristiriidassa se, että kun johonkin jäsenvaltioon sijoittautuneet pankit ovat tarjonneet pankkipalveluja rajojen yli toisen jäsenvaltion alueella, tämän jälkimmäisen jäsenvaltion rikosoikeuden ja rikosprosessioikeuden säännöissä yhtäältä edellytetään näiden pankkien työntekijöitä todistamaan rangaistuksen uhalla, jos heitä kuullaan todistajina kyseisessä jäsenvaltiossa vireillä olevassa rikosprosessissa, joka koskee sen alueella tapahtuneita tosiseikkoja edellä mainittuihin rajojen yli tarjottuihin palveluihin liittyen, ja toisaalta annetaan kyseisille työntekijöille oikeus lausua asiasta, jos he ovat epäiltyinä tällaisessa rikosprosessissa.

15 Kolmannella ja neljännellä kysymyksellä, joita on tutkittava yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii lähinnä selvittämään, onko EY 49 artiklan kanssa ristiriidassa se, että kun johonkin jäsenvaltioon sijoittautuneet pankit ovat tarjonneet pankkipalveluja rajojen yli toisen jäsenvaltion alueella, ensiksi mainitun jäsenvaltion rikosoikeuden säännöissä kielletään rikosoikeudelliseen vastuuseen joutumisen uhalla näiden pankkien työntekijöitä rikkomasta pankkisalaisuutta silloin kun heitä kuullaan todistajina tai epäiltyinä jälkimmäisessä jäsenvaltiossa vireillä olevassa rikosprosessissa, joka koskee kyseisen valtion alueella tapahtuneita tosiseikkoja edellä mainittuihin rajojen yli tarjottuihin palveluihin liittyen.

16 Alustavasti on korostettava, että ennakkoratkaisupyynnössä esitetyistä asiaa koskevista oikeussäännöistä ilmenee, että Belgian oikeudessa Belgian rikoslain 458 §:ää, jonka mukaan salassapitovelvollisuuden rikkominen on rangaistavaa,

ei sovelleta pankkisektoriin. Luxemburgin oikeudessa sitä vastoin salassapitovelvollisuuden rikkomisesta Luxemburgin rikoslain 458 §:ssä määrättyä rangaistusta sovelletaan 5.4.1993 annetun Luxemburgin lain 41 §:n nojalla myös pankkisektoriin. Belgian oikeudesta poiketen Luxemburgin oikeuden mukaan pankkisalaisuuden rikkominen on näin ollen rangaistavaa.

17 Tämä oikeudellinen tausta, jolle on ominaista näiden kahden jäsenvaltion lainsäädännöissä oleva ero pankkisalaisuuden osalta, huomioon ottaen ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pääasiassa kohtaama este perustuu siihen, että sekä epäilty, joka ei ole vedonnut vaikenemisoikeuteensa, että todistaja kieltäytyvät vastaamasta heille esitutkinnassa esitettyihin kysymyksiin vedoten nimenomaisesti siihen, että heidän on noudatettava Luxemburgissa pankkialalla sovellettavia salassapitovelvollisuutta koskevia säännöksiä. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa tältä osin, että todisteiden keräämistä pääasiassa estää ainoastaan Luxemburgin pankkisalaisuutta koskevien säännösten ekstraterritoriaalinen ulottuvuus.

18 Lisäksi myös pankkien ja asiakkaiden väitetty epäyhdenvertainen kohtelu niiden kansalaisuuden ja sijoittautumispaikan perusteella, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mielestä on ristiriidassa EY 49 artiklan kanssa, on ainoastaan seurausta edellä mainittujen Luxemburgin säännösten ekstraterritoriaalisesta ulottuvuudesta. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin väittää erityisesti, että kyseisten säännösten mukaan Luxemburgiin sijoittautuneiden pankkien työntekijät eivät saa paljastaa pankkisalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja muiden jäsenvaltioiden lainkäyttöelimille rikosoikeudelliseen vastuuseen Luxemburgissa joutumisen uhalla. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan kyseiset säännökset muodostavat tässä mielessä perusteettoman esteen pankkitoiminnan harjoittamiselle rajojen yli.

19 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan juuri Luxemburgin pankkisalaisuutta koskevien säännösten, sellaisena kuin se on niitä tulkinnut, ekstraterritoriaalisen ulottuvuuden ja pääasiassa yksinomaan sovellettavien Belgian rikoslain ja rikosprosessilain säännösten välinen ristiriitatilanne yhtäältä estää todisteiden keräämistä sen suorittaman esitutkinnan yhteydessä sekä toisaalta johtaa pankkien ja asiakkaiden epäyhdenvertaiseen kohteluun niiden kansallisuuden ja sijoittautumispaikan perusteella.

20 Tästä seuraa, että erityisesti ensimmäisen ja toisen kysymyksen osalta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei halua tietää, ovatko Belgian rikoslain ja rikosprosessilain säännöksissä todistajalle asetettu velvollisuus todistaa ja epäillylle annettu mahdollisuus lausua asiasta ristiriidassa EY 49 artiklan kanssa, vaan se haluaa tietää, voivatko todistaja ja epäilty joutua Luxemburgissa todella rikosoikeudelliseen vastuuseen Luxemburgin pankkisalaisuuden ekstraterritoriaalisen ulottuvuuden perusteella sen vuoksi, että niitä on kuultu oikeudessa Belgiassa. Samoin erityisesti kolmannen ja neljännen kysymyksen osalta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei halua tietää, onko Luxemburgin pankkisalaisuutta koskevissa säännöksissä asetettu pankkisalaisuuden rikkomista koskeva kielto ristiriidassa EY 49 artiklan kanssa, vaan se haluaa tietää, sovelletaanko kyseistä kieltoa Luxemburgin pankkisalaisuuden ekstraterritoriaalisen ulottuvuuden perusteella myös sellaiseen todistajaan tai epäiltyyn, jota kuullaan oikeudessa jossakin toisessa jäsenvaltiossa.

21 Se, onko Luxemburgin pankkisalaisuutta koskevilla säännöksillä ekstraterritoriaalinen ulottuvuus vai ei, riippuu kuitenkin siitä, miten kyseisiä säännöksiä tulkitaan.

Tutkittavaksi ottaminen

Asianosaisten huomautukset

22 Der Weduwen mukaan ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämiä kysymyksiä ei voida ottaa tutkittavaksi. Se väittää etenkin, ettei ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ole esittänyt ennakkoratkaisupyynnössään tarpeeksi sellaisia tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevia konkreettisia tietoja, joiden perusteella yhteisöjen tuomioistuin voisi antaa esitettyihin kysymyksiin vastauksen, josta on hyötyä.

23 Belgian hallituksen mukaan kolmas ja neljäs kysymys liittyvät yhteisön oikeuteen ainoastaan siltä osin kuin voidaan hyväksyä se, miten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on tulkinnut Luxemburgin pankkisalaisuutta koskevia säännöksiä.

24 Belgian hallitus huomauttaa, että oikeuskirjallisuuden mukaan Luxemburgin oikeuskäytännössä ei ole vielä otettu kantaa Luxemburgin pankkisalaisuutta koskevien säännösten ekstraterritoriaaliseen ulottuvuuteen. Näitä säännöksiä voidaan Belgian hallituksen mukaan tulkita kahdella eri tavalla.

25 Ensimmäisen tulkinnan mukaan kyseisillä säännöksillä ei ole ekstraterritoriaalista ulottuvuutta. Luxemburgin oikeudessa ei näin ollen rangaistaisi tietojen paljastamisesta Luxemburgin alueen ulkopuolella.

26 Toisen tulkinnan mukaan kyseisillä säännöksillä katsotaan olevan ekstraterritoriaalinen ulottuvuus. Mutta johdonmukaisuus edellyttäisi tällöin, että kyseinen ekstraterritoriaalinen ulottuvuus koskee sekä pankkisalaisuuden periaatetta että sitä oikeudessa kuulemista koskevaa poikkeusta, josta Luxemburgin lainsäädännössä on myös säädetty. Näin olen pankin työntekijät, joita Luxemburgin pankkisalaisuus sitoo, olisivat oikeutettuja paljastamaan pankkisalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja toisen jäsenvaltion lainkäyttöelimissä.

27 Belgian hallitus katsoo, ettei sitä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen omaksumaa tulkintaa voida hyväksyä, jonka mukaan Luxemburgin pankkisalaisuudella on ekstraterritoriaalinen ulottuvuus, mutta Luxemburgin lainsäädännössä säädetyillä poikkeuksilla puolestaan ei. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pääasiassa kohtaama este ja kyseisen esteen EY 49 artiklan osalta mahdollisesti aiheuttamat vaikeudet ovat kuitenkin olemassa ainoastaan, jos tällainen tulkinta voidaan hyväksyä.

28 Yhteisöjen tuomioistuimessa järjestetyssä suullisessa käsittelyssä Luxemburgin hallitus on ilmaissut jakavansa der Weduwen epäilyt ennakkoratkaisukysymysten tutkittavaksi ottamisen edellytysten täyttymisen osalta. Se katsoo, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen päättely perustuu Luxemburgin oikeuden hypoteettiseen tulkintaan. Koska tällainen tulkinta ei kuitenkaan vastaa välttämättä sitä, miten Luxemburgin oikeutta on tulkittava, myös ennakkoratkaisukysymykset ovat hypoteettisia.

29 Luxemburgin hallitus toteaa tältä osin, että tosiasiatilanne, jonka johdosta tämän tyyppisiin oikeudenkäynteihin voidaan joutua, on liian harvinainen ja liian epätavallinen tullakseen vireille Luxemburgin tuomioistuimissa, minkä vuoksi kyseiset tuomioistuimet eivät ole vielä ratkaisseet kysymystä Luxemburgin pankkisalaisuutta koskevien säännösten ekstraterritoriaalisesta ulottuvuudesta.

30 Luxemburgin hallituksen mukaan yhtäältä kyseisillä säännöksillä on ekstraterritoriaalinen ulottuvuus. Toisaalta myös Luxemburgin oikeusjärjestyksessä säädetyllä rikosoikeudellisesta vastuusta vapauttamisella oikeudessa todistettaessa on ekstraterritoriaalinen ulottuvuus. Luxemburgin hallituksen mukaan näet Luxemburgin rikoslain 458 §:ssä olevan lainkäyttöviranomaisten käsitteen piiriin kuuluvat Luxemburgin lainkäyttöviranomaiset ja tämän lisäksi myös kaikkien muiden jäsenvaltioiden lainkäyttöviranomaiset. Epäillyn osalta voidaan samoin todeta, että epäillyllä on aina mahdollisuus paljastaa pankkisalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja, jos tällainen tietojen paljastaminen tapahtuu tuomioistuimessa järjestettävän kuulemisen yhteydessä.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

31 Aluksi on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perustamissopimuksen 234 artiklan mukaisessa yhteisöjen tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuimien välisessä yhteistyössä yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta,

tehtävänä on kunkin asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen yhteisöjen tuomioistuimelle esittämillä kysymyksillä merkitystä asian kannalta. Jos esitetyt kysymykset koskevat yhteisön oikeuden tulkintaa, yhteisöjen tuomioistuimen on siten yleensä ratkaistava esitetyt kysymykset (ks. erityisesti asia C-415/93, Bosman, tuomio 15.12.1995, Kok. 1995, s. I-4921, 59 kohta; asia C-379/98, PreussenElektra, tuomio 13.3.2001, Kok. 2001, s. I-2099, 38 kohta ja asia C-390/99, Canal Satélite Digital, tuomio 22.1.2002, Kok. 2002, s. I-607, 18 kohta).

32 Yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin myös katsonut, että sen on oman toimivaltaisuutensa arvioimiseksi poikkeustapauksissa tutkittava ne olosuhteet, joiden vallitessa kansallinen tuomioistuin esitti ennakkoratkaisukysymyksen (em. asia PreussenElektra, tuomion 39 kohta ja em. asia Canal Satélite Digital, tuomion 19 kohta). Ajatus yhteistoiminnasta, jonka on oltava ennakkoratkaisutoiminnan lähtökohtana, edellyttää kansallisen tuomioistuimen ottavan puolestaan huomioon sen, että yhteisöjen tuomioistuimen tehtävänä on myötävaikuttaa lainkäyttöön jäsenvaltioissa eikä antaa neuvoa-antavia lausuntoja yleisluonteisista tai hypoteettisista kysymyksistä (em. asia Bosman, tuomion 60 kohta ja asia C-451/99, Cura Anlagen, tuomio 21.3.2002, Kok. 2002, s. I-3193, 26 kohta).

33 Yhteisöjen tuomioistuin voi näin ollen kieltäytyä vastaamasta kansallisen tuomioistuimen esittämään ennakkoratkaisukysymykseen muun muassa silloin kun ongelma on luonteeltaan hypoteettinen tai kun yhteisöjen tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (ks. vastaavasti em. asia PreussenElektra, tuomion 39 kohta ja em. asia Canal Satélite Digital, tuomion 19 kohta).

34 Lisäksi on huomautettava, että jotta yhteisöjen tuomioistuin voisi tulkita yhteisön oikeutta tavalla, josta on hyötyä, on välttämätöntä, että kansallinen tuomioistuin selittää, minkä vuoksi se katsoo asian ratkaisemisen vaativan vastausta sen esittämiin kysymyksiin (ks. yhdistetyt asiat 98/85, 162/85 ja 258/85, Bertini ym., tuomio 12.6.1986, Kok. 1986, s. 1885, 6 kohta ja asia C-343/90, Lourenço Dias, tuomio 16.7.1992, Kok. 1992, s. I-4673, Kok. Ep. XIII, s. I-69, 19 kohta).

35 Kolmannen ja neljännen kysymyksen osalta on ensinnäkin todettava, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on sovellettava pääasiassa Belgian oikeusjärjestykseen kuuluvia säännöksiä ja etenkin Belgian rikoslain ja rikosprosessilain säännöksiä, ja että se vetoaa Luxemburgin pankkisalaisuutta koskeviin säännöksiin ainoastaan, koska se katsoo, että ne muodostavat esteen sen suorittamalle esitutkinnalle.

36 Toiseksi, kuten Belgian hallitus on perustellusti huomauttanut, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on havainnut mahdollisen esteen, joka sen mukaan liittyy EY 49 artiklaan ja edellyttää näin ollen, että yhteisöjen tuomioistuin tulkitsee kyseistä artiklaa, ainoastaan sen vuoksi, että se on tulkinnut Luxemburgin pankkisalaisuutta koskevia säännöksiä epätasapuolisesti. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin olettaa nimittäin yhtäältä, että Luxemburgin rikoslain 458 §:ään ja 5.4.1993 annetun Luxemburgin lain 41 §:n 1 momenttiin sisältyvillä säännöksillä, joissa säädetään rangaistus pankkisalaisuuden rikkomisesta, on ekstraterritoriaalinen ulottuvuus. Toisaalta se katsoo kuitenkin implisiittisesti, että niitä vapautuksia rikosoikeudellisesta vastuusta, joista säädetään rikoslain 458 §:ssä silloin kun on kyse todistamisesta oikeudessa ja 5.4.1993 annetun lain 41 §:n 2 momentissa silloin kun on yleisemmin kyse laissa säädetystä luvasta tai velvollisuudesta paljastaa pankkisalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja, sovelletaan sitä vastoin ainoastaan Luxemburgin alueella.

37 Kuten julkisasiamies on kuitenkin perustellusti ratkaisuehdotuksensa 49 kohdassa korostanut, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen omaksuma tulkinta on hypoteettinen, koska Luxemburgin tuomioistuimet eivät ole ottaneet asiaan vielä kantaa. Kyseisiä säännöksiä voidaan nimittäin tulkita useammalla eri tavalla. Lisäksi Belgian hallituksen yhteisöjen tuomioistuimelle esittämistä huomautuksista seuraa, että Belgian hallituksen mukaan ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen omaksumaa tulkintaa ei voida hyväksyä. Lisäksi kyseisen tulkinnan on riitauttanut myös itse Luxemburgin hallitus, jonka mukaan Luxemburgin lainsäädäntöön perustuvaa pankkisalaisuutta ei voida riitauttaa muiden jäsenvaltioiden lainkäyttöelimissä nyt pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen esitutkinnan yhteydessä.

38 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei selitä lainkaan niitä syitä, joiden vuoksi se katsoo, että tulkinta, johon se nojautuu, on ainoa hyväksyttävissä oleva tulkinta. Esitettyjen kysymysten merkityksellisyys perustuu sellaisen kansallisen oikeuden tietynlaiseen tulkintaan, joka ei ole ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen omaa oikeutta, joten ennakkoratkaisupyynnön perusteleminen tältä osin on erityisen tarpeellista.

39 Näin ollen koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ole esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle kaikkia sellaisia tietoja, jotka ovat välttämättömiä sen tarkistamiseksi, onko EY 49 artiklan tulkinnasta hyötyä pääasiassa, on todettava, ettei kolmatta ja neljättä ennakkoratkaisukysymystä voida ottaa tutkittavaksi.

40 Tämän tuomion 20 kohdassa esitetty toteamus huomioon ottaen ja koska ennakkoratkaisupyynnössä ei ole esitetty mitään erityisiä perusteluja, joista kävisi ilmi se, minkä vuoksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii sitä, onko EY 49 artiklaa tulkittava siten, että Belgian rikoslain ja rikosprosessilain säännösten soveltaminen on ristiriidassa kyseisen artiklan kanssa, ensimmäisen ja toisen kysymyksen osalta on todettava, ettei myöskään näitä kysymyksiä voida ottaa tutkittavaksi.

Oikeudenkäyntikulut

41 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Belgian ja Luxemburgin hallituksille ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Onderzoeksrechter in de Rechtbank van eerste aanleg te Turnhoutin 13.4.2000 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

Onderzoeksrechter in de Rechtbank van eerste aanleg te Turnhoutin (Belgia) 13.4.2000 tekemällään päätöksellä esittämä ennakkoratkaisupyyntö jätetään tutkimatta.

Puissochet Wathelet Schintgen

Timmermans Gulmann Edward

La Pergola Jann Skouris

Macken Colneric

von Bahr Cunha Rodrigues

Julistettiin Luxemburgissa 10 päivänä joulukuuta 2002.

R. Grass G. C. Rodríguez Iglesias

kirjaaja presidentti